

รายงานฉบับสมบูรณ์

แผนงานวิจัย

กลยุทธ์ขับเคลื่อนคลัสเตอร์การท่องเที่ยวแบบมีส่วนร่วมเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยว
อย่างยั่งยืนในจังหวัดภาคใต้ฝั่งอันดามัน : กรณีศึกษาจังหวัดภูเก็ต

(Strategy for Mobilizing Tourism Cluster Participatory in Sustainable
Tourism Development in Andaman Coastal Provinces : A Case Study
of Phuket Province)

โดย

ผศ.ดร.รักษพงษ์ วงศาโรจน์ และคณะ

30 กันยายน 2556

บทคัดย่อ

แผนการวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อศึกษาและจัดทำกลยุทธ์และคู่มือแนวทางการสร้างเสริมความตระหนักต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยว และแนวทางการเสริมสร้างขีดความสามารถในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวของ ของภาคส่วนต่างๆในคลัสเตอร์ท่องเที่ยวในจังหวัดภูเก็ตตามแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน ผ่านกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมกับทุกภาคส่วนในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของจังหวัดภูเก็ต

แผนการวิจัยเพื่อพัฒนากลยุทธ์ขับเคลื่อนการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนนี้ มีกรอบการวิเคราะห์เป็นลำดับขั้นโดยเริ่มจาก (1) การวิเคราะห์เพื่อนิยามและเป้าหมายของการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน แล้วจึง (2) วิเคราะห์เชื่อมโยงเป้าหมายดังกล่าวกับบทบาทที่ควรจะเป็นเพื่อให้เป้าหมายดังกล่าวสัมฤทธิ์ผล จากกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหลักของงานวิจัยนี้ ได้แก่ ภาครัฐ เอกชน ธุรกิจบริการนักท่องเที่ยว องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และชุมชนในเขตพื้นที่ท่องเที่ยว แล้ว (3) ดำเนินการสำรวจสภาพปัจจุบันว่ากลุ่มเป้าหมายทั้ง 5 กลุ่มดังกล่าวมีความตระหนักและขีดความสามารถในระดับใด และ (4) วิเคราะห์ถึงเงื่อนไขภายในและปัจจัยภายนอกต่างๆที่มีส่วนสนับสนุนในกลุ่มเป้าหมายแต่ละกลุ่มปฏิบัติได้ตามบทบาทข้างต้นอย่างได้มีประสิทธิภาพ

คณะวิจัยดำเนินการสังเคราะห์บทบาทที่ควรจะเป็นของกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้ง 5 กลุ่มจากผลการทบทวนแนวคิดการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนตามทฤษฎี งานวิจัย เอกสารอ้างอิงขององค์กรระหว่างประเทศต่างๆและผลการสำรวจพื้นที่ด้วยการสังเกตและการสัมภาษณ์กลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในจังหวัดภูเก็ต จากนั้นจึงนำบทบาทที่ควรจะเป็นของแต่ละกลุ่มมาตั้งเป็นประเด็นคำถามเพื่อสำรวจระดับความตระหนัก (การให้ความสำคัญ) และระดับขีดความสามารถของกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้ง 5 กลุ่ม และมีการสัมภาษณ์เชิงลึกกลุ่มเป้าหมายดังกล่าวเพื่อการวิเคราะห์สาเหตุและปัจจัยแวดล้อมที่มีผลต่อระดับความตระหนักและขีดความสามารถในการปฏิบัติตามบทบาทเพื่อการขับเคลื่อนการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน

ผลการวิเคราะห์ของแผนงานวิจัยนี้จึงประกอบด้วย บทบาทในการขับเคลื่อนการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนของภาคส่วนต่างๆในคลัสเตอร์ฯทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ผลการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค ในการขับเคลื่อนการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน ผลการวิเคราะห์ความเกี่ยวพันระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกลุ่มต่างๆ ผลการวิเคราะห์วิสัยทัศน์ พันธกิจ และกลยุทธ์การพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน คู่มือการเสริมสร้างความตระหนักและขีดความสามารถในการขับเคลื่อนการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนในกับภาคส่วนต่างๆทั้ง 5 กลุ่ม และกลยุทธ์การขับเคลื่อนการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนของกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหลักในคลัสเตอร์การท่องเที่ยวทั้งในด้านการเสริมสร้างความตระหนัก การเสริมสร้างขีดความสามารถ และการเสริมสร้างสภาวะแวดล้อมที่เอื้อต่อการปฏิบัติตามบทบาทเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนของภาคส่วนต่างๆ

คำสำคัญ การพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน คลัสเตอร์การท่องเที่ยว ภูเก็ต

Abstract

This research program has aims to construct the guideline for promoting awareness and enhancing capability of all stakeholders in tourism cluster in performing roles to

mobilize the sustainable tourism development in Phuket province. The research was done with the participatory action-based research approach; all relevant stakeholders are the units of study for this research.

The 4 procedures of conducting this research program are: (1) defining and setting goals of tourism development of Phuket; (2) transforming the goals into roles of each stakeholder to mobilize each goal; (3) assessing the awareness and capability of each stakeholder in performing the defined roles; and (4) investigating the internal and external factors having influence on the their ability to perform the expected roles defined.

This research analyzed the situation, defining tourism development goals, and role of stakeholders by employing several sources of data including; academic literature, empirical research, development report, surveying the area and development context, and results from interviewing with key stakeholders. Accordingly, the research assessed the awareness and capability of each stakeholder in performing their roles by analyzing data from questionnaire surveyed to all stakeholders. Finally, the in-depth interviews to all stakeholders were performed in order to explore the factors enabling and influencing the capabilities of all stakeholders to perform their expected roles.

The results of this research plan includes: (1) roles of key stakeholders to mobilize sustainable tourism development in economic, social and environmental aspects; (2) strength, weakness, opportunity, and threat of each stakeholder to perform such roles; (3) interdependency influence among those key stakeholders; (4) vision, mission, and strategies for tourism development; (5) handbook to enhance awareness and capability of all key stakeholders in mobilizing sustainable development; and (6) strategies to promote awareness and capability of all key stakeholders as well as enable factors.

Keywords: Sustainable Tourism Development, Tourism Cluster, Phuket